

Syftet med förra afdelningen har varit att lemna en enkel, för latinlinien tillräcklig kurs i trianglars beräkning, och jag har dervid uppställt såsom mitt mål att i denna kurs

endast omnämna Sinus, Cosinus o. s. v. för spetsiga vinklar; icke upptaga andra formler än sjelfva formlerna för trianglars beräkning;

genom geometrisk konstruktion erhålla dessa af figuren och definitionerna omedelbart användbara för beräkning med logaritmer.

I fråga varande formel var nu icke *nödvändig* för denna kurs, kunde i denna ej framställas annat än i form af *två* olika formler och ej användas vid räkning med logaritmer. Jag lät den därför vänta till andra kursen.

I denna ansåg jag lämpligast att låta alla tillägg till läran om trianglars beräkning följa i ett sammanhang och naturligtvis då i slutet, emedan jag derigenom kunde få draga förmon af det förut genomgångna. Ingenting hindrar dock att läsa detta kapitel med förbigående af det fjerde och femte, endast man lemnar utan afseende de få häntydingarne till användande af hjälpvinklar.

I sammanhang härmed vill jag anmärka, att den i detta kapitel (i 86) upptagna formelsamling ej egentligen är härledd ur de formelsystem, som referenten angifver, utan såsom det också angifves, ur formlerna i 82.*

LARS PHRAGMÉN.

(Ur enskildt bref den 24 Jan. 1869).

2. Bergii räknebok.

Till min anmälan af Bergii elementarkurs i räknekonsten finner jag mig skyldig göra följande rättelser och tillägg.

Det hette der, att Otterström och Nyström föregått Bergius i att uppställa en räknebok uppställd så, att eleven förstode räknelagarne. Förhållandet är följande: Otterströms lärobok utkom 1849, Bergii 1850 och Nyströms först år 1852. Nyströms lärobok utkom således först efter Bergii. Till ofvanstående förtjenst har Bergius äfven lagt den, att han i Sverige (så vidt man undantager Stjernhjelm's handskrifter och Björks lärobok af år 1643 varit den, som först * i en utförligare lärobok ställt läran om decimaler i sammanhang med läran om hela tal. Vidare är Bergius den, som först infört hufvudräkning i vårt land.

Till dessa förtjenster kunna vi äfven lägga följande trenne:

1. Bergius har först i Sverige infört geometrisk åskådninglära.
2. Näst Mundt-Bergroth och Siljeström är Bergius den, som i geometri först infört en metod, der satserna äro ställda i ett organiskt sammanhang
3. Bergius är den förste och för närvarande ende svensk som i en geometrisk lärobok infört den s. k nyare geometrien och de generela bevis hvaraf den är mäktig.

Ann. I händelse jag i afseende på prioriteten angående författarskapet till någon af dessa punkter skulle hafva misstagit mig, är jag tacksam för de rättelser, som i detta hänseende meddelas mig.

Warberg i Juni 1870.

F. W. HULTMAN.

* Vi erinra oss ej med säkerhet, när Wredes lära om decimalräkning utkom.